

Publikumsutvikling og mangfold

- gjennom analyse av egne statistikker

Prosjektrapport mars 2025

Sissel Hughes
Stormen bibliotek

Publikumsutvikling og mangfold - gjennom analyse av egne statistikker

Bakgrunn og innledning

I kjølvannet av koronapandemien har det blitt viktigere enn noen gang å arbeide med målrettet publikumsutvikling. Som folkebibliotek har vi sett at det generelle besøket har blitt noe påvirket, i tillegg til at publikums bruk av medier lånt på biblioteket har endret seg de siste årene. Vi ser også en endring i besøk under enkelte arrangementer etter pandemien.

Stormen bibliotek er opptatt av å knytte til seg et bredere og mer mangfoldig publikum og selvsagt også øke leselysten. Bibliotekene leverer statistikker hvert år til Nasjonalbiblioteket (NB). Det gjør at man vet ganske godt også i et nasjonalt perspektiv, hva som er utviklingstrender i folkebiblioteksektoren og hvordan en selv ligger an målt opp mot disse.

Fra Stormen biblioteks side er disse statistikkene til stor inspirasjon og en viktig kunnskapsaktør i arbeidet med å gjøre bibliotekets tjenester enda viktigere for befolkningen. Vi tror at et dypdykk i egne statistikker er et naturlig sted å begynne.

Hensikten med denne rapporten er å redegjøre for de funn vi har gjort og eventuelle foreslå nye fokus- og utviklingsområder for virksomhetens, for å kunne øke mangfoldet blant brukerne våre.

Metode

Stormen biblioteks egne statistikker er en primærkilde til informasjon om brukerne våre og om tjenestene vi tilbyr. Siden biblioteket åpnet opp i nye lokaler i slutten av 2014, er det hensiktsmessig å se på utviklingen gjennom de siste 10 driftsårene, perioden 2015 – 2024.

Tallene gjelder kun for hovedbiblioteket, da alle våre fire filialer/kombinasjonsbibliotek ble nedlagt sommeren 2014.

Stormen bibliotek drifter også bibliotek tjenesten i Bodø fengsel på vegne av staten. Statistikk derfra er ikke inkludert i denne rapporten.

Indikatorer som er benyttet:

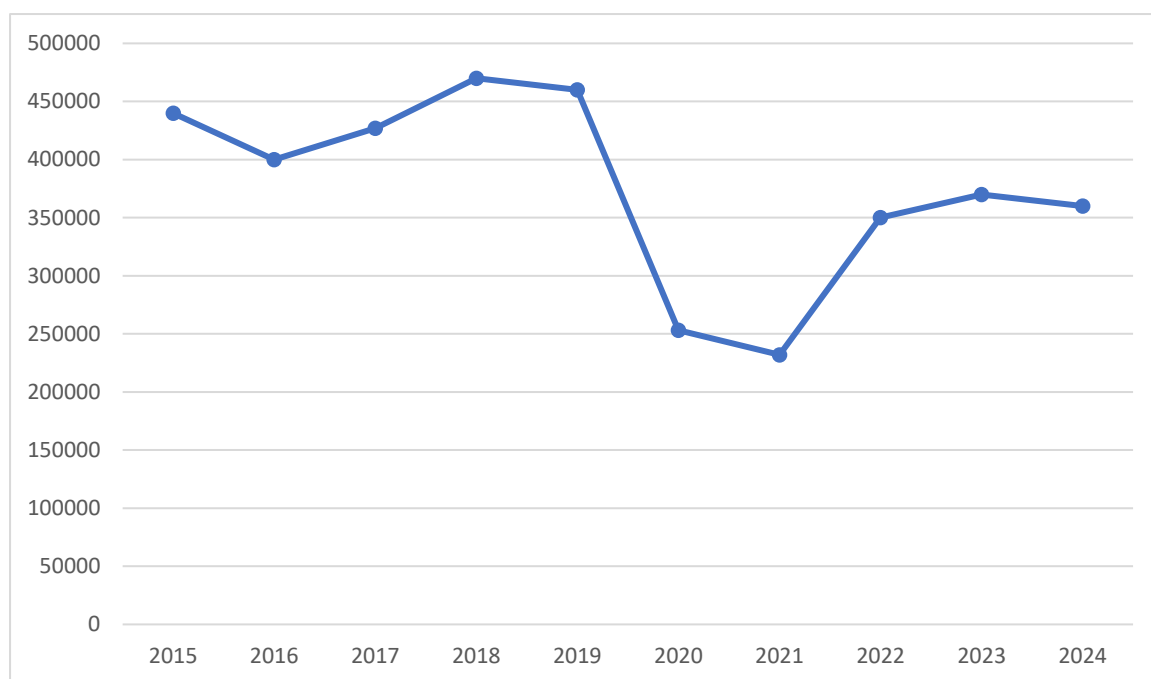
1. Besøk
2. Utlån og aktive lånere
3. Arrangementsstatistikk
4. Bibliotekets egne ressurser

1 Besøk

Stormen bibliotek er et hus med mange rom og funksjoner fordelt over tre etasjer. Det finnes rom for arrangementer, aktiviteter, møter, kunstutstillinger og areal for generelle bibliotekstjenester. I tillegg finner man en eksternt drevet kafé i bygget.

For å nå bibliotekstjenestene må man gjennom ett sett med portaler. Disse portalene har persontellere og statistikken vi melder til Nasjonalbiblioteket baserer seg på resultatene disse tellerne viser oss. Vi foretar selvsagt årlige vurderinger på tallenes validitet.

Figuren nedenfor viser utviklingen i besøkstall for årene 2015 – 2024.

Figur 1: Årlig besøkstall i Stormen bibliotek i perioden 2015-2024

Resultatlinjen i figuren viser tydelig bibliotekets økende popularitet i perioden 2015-2019, og at koronapandemien har satt sine spor på besøkstallene både under pandemien og i etterkant.

2015 var det første året biblioteket i Bodø ble driftet i Stormenkvartalet. Investering i attraktive og lettere tilgjengelige lokaler gav oss en kraftig økning i besøkstall, nærmere 400 % sett i forhold til de gamle lokalene hvor vi hadde ca. 120.000 årlige besøk. Vi kan anta at mange som besøkte oss dette første driftsåret også var nysgjerrige, både på å se det flotte, nye bygget og å finne ut hvilke tjenester biblioteket kunne tilby. I det nye bygget fikk vi i tillegg en eksternt drevet kafé, og et internt drevet kunstrom.

I 2016 ser vi at besøket går noe ned, for deretter å ta seg opp igjen i årene 2017-2019. I 2016 var driften av kaféen stengt i flere måneder, noe vi tenker kan ha hatt negativ innvirkning på resultatene. Nyhetens interesse var mest sannsynligvis også over for enkelte av byens innbyggere.

I årene 2016-2019 ble det jobbet systematisk med å styrke organisasjonens kompetanse. Flere nye ansatte kommer til med annen og bredere kompetanse innen arrangement og formidling. Vi kan

nevne produsent, pedagog, koordinator for Unge Stormen og kunstkurator til Stormen kunst/dájdda. Disse satsingene ser ut til å ha gitt god effekt.

I 2020 og 2021 preger koronapandemien driften av biblioteket. Vi ser at besøkstallene falt kraftig med rundt 200.000 besøk, noe som ikke var uventet da periodevis stenging og restriksjoner på antall besøkende var noen av de smitteforebyggende tiltakene som ble iverksatt. Hos oss gjaldt dette særlig tilgangen til barnebiblioteket, hvor arealet er trangere enn i de øvrige områdene.

Vi ser en tydelig vekst i besøkstall i både 2022 og 2023. At veksten ikke ble så stor i 2022 som forventet, skyldes at Bodø-samfunnet hadde mange koronasmittede i starten av året og at det ble iverksatt lokale smittevernstiltak som begrenset driften vår.

I 2024 var Bodø Europeisk kulturhovedstad og vi forventet ytterligere vekst i besøkstallet, men endte opp med 360.000 besøk - en liten reduksjon fra året før. Dårlig kommuneøkonomi skulle vise seg å sette begrensinger for bibliotekets utvikling fra sommeren 2024 da fire stillinger i biblioteket ble kuttet. Etter kuttene hadde vi ikke lenger personalmessig grunnlag til å opprettholde de gode åpningstidene, og vi måtte redusere ukentlig åpningstid med 23 timer. Blant annet betød dette søndagsstengt bibliotek. Dette mener vi er hovedårsaken til at vi ser en utflating av besøkstallene.

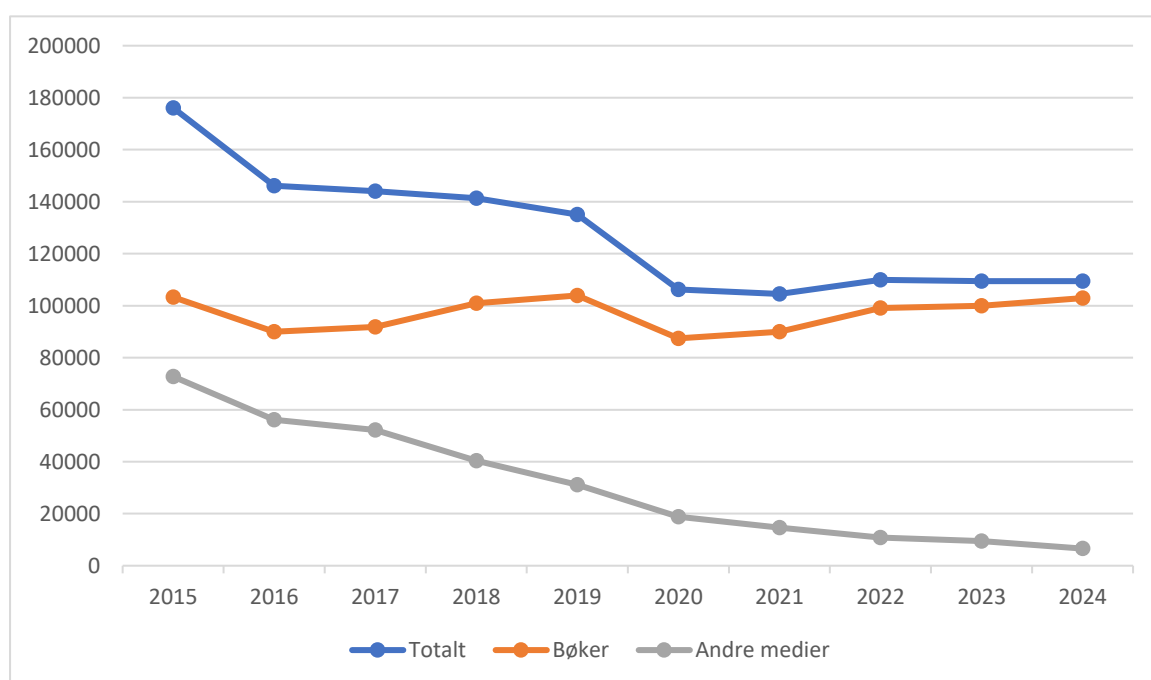
Tallene viser oss også at vi ligger godt over landsgjennomsnittet pr innbygger. I 2023 var landsgjennomsnittlig besøkstall 4.78, mens vi oppnådde 6,95 besøk jf. Statistikk for folkebibliotekene.¹ Det er gode tall å bygge videre på.

¹ Nasjonalbiblioteket (2024) Statistikk fra folkebibliotekene 2023
<https://bibliotekutvikling.no/statistikk/forside/statistikk-for-folkebibliotek/>

2 Utlån og aktive lånere

En av bibliotekets oppgaver er å stille bøker og andre medier til disposisjon for alle som bor i landet. Dette oppdraget er nedfelt i Folkebibliotekloven (2013) og er en grunnmur i bibliotekets samfunnsoppdrag. Det er derfor relevant å se på hvordan utlånstallene ser ut hos oss, og hvordan de eventuelt har endret seg de siste 10 årene. Vi kan nevne at lånere i bygda Misvær, kan forhåndsbestille bøker/medier, og få disse leveret til den lokale Coop-butikken for henting.

Tallene er basert på det vi kaller lokale førstegangslån, altså utlån uten at fornyelser er regnet med.

Figur 2: Utvikling i det totale bok- og medieutlånet. I tillegg viser figuren utvikling i bokutlån og andre fysiske medier.

Figuren viser en klar tendens; Stormen bibliotek låner totalt ut færre fysiske medier nå enn for 9-10 år siden. For å finne en forklaring på det må vi se på utviklingen i samfunnet vi er en del av. I løpet av årene 2015 – 2024 har det skjedd store teknologiske endringer som berører publikums etterspørsel av andre medier. Dette gjelder blant annet filmer på DVD/Blu-ray, lydbøker og musikk på CD-plater og dataspill i ulike fysiske formater.

Til tross for denne nedgangen tilbyr vi fremdeles utlån av musikk, film og lydbøker på fysiske enheter, selv om bestanden stadig reduseres. Dette gjør vi fordi vi fremdeles har lånere som i stor grad virker å falle utenfor som brukere av digitale strømmetjenester, og som fremdeles etterspør disse tjenestene hos oss. På den måten bidrar vi til å sikre mangfold, ikke bare i våre tjenester, men også hos våre brukere.

Hvis man ser på bokutlånet så ser vi at utlånstallene holder seg noenlunde jevne i hele perioden, til tross for koronapandemien. Nedgangen i utlån av bøker fra toppåret 2019 til koronaåret 2020, var kun 16 % mens besøktallet ble redusert med 45 % i samme periode. Allerede i 2021 ser vi at utlånstallet på bøker har begynt å stige igjen, og at denne utviklingen fortsetter inn i 2024. Vi tolker

det sånn at det å låne bøker på biblioteket fortsatt regnes som en viktig og relevant tjeneste for mange av våre besøkende, og at vi med stor sannsynlighet har mange faste lånere.

Vi tenker også at et større fokus fra Regjeringen på lesing det siste året, i tillegg til at folk har noe strammere privatøkonomi, kan spille en rolle i økningen av bokutlånet som vi ser i 2024.

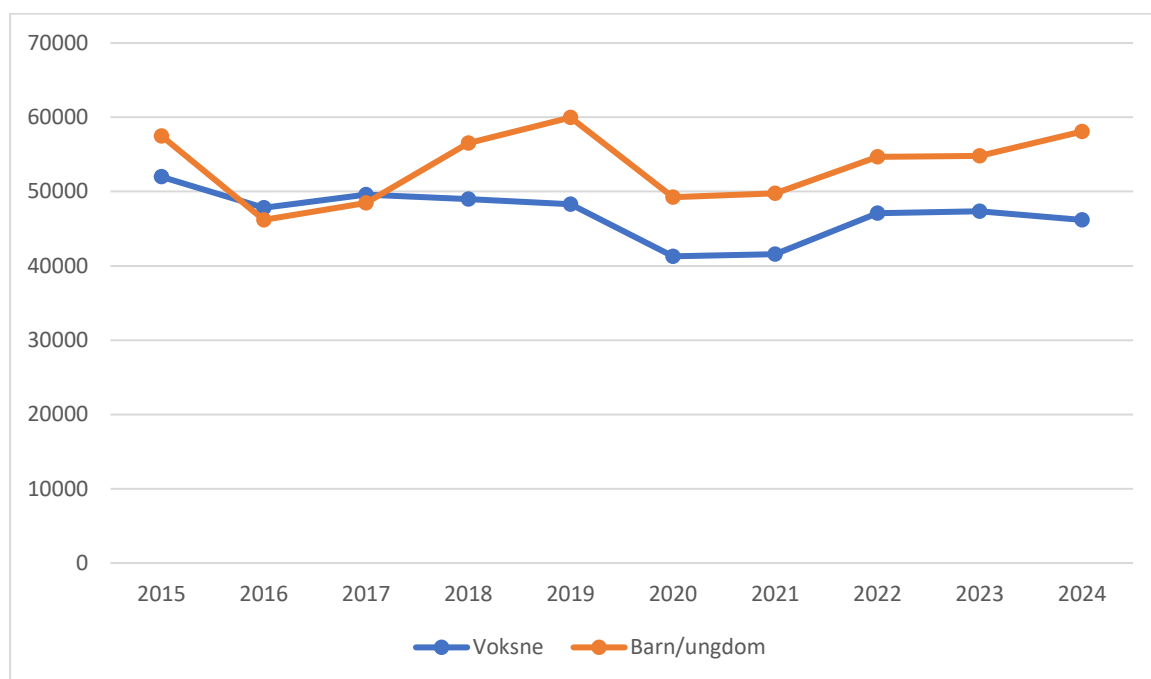
Omløpshastigheten for hele samlingen i 2024 var 1.41.

Omløpshastigheten for bøkene i 2024 var 1,65.

Utlån av bøker for voksne og barn/ungdom

Nå som vi har sett at bokutlånet holder seg relativt stabilt over tid, selv med en pandemi gående, så er det interessant å undersøke utviklingen av utlån av bøker ment for brukergruppene barn/ungdom og voksne.

Utlånstallene presentert i figuren under er basert på førstegangslån, altså lån uten at fornyelsene er regnet med.

Figur 3: Utlån av medier for voksne lånere og for barn/unge

Figuren viser at ved Stormen bibliotek har det blitt lånt ut flere bøker for barn/ungdom, enn til voksne de siste årene. Dette er en trend som man kjenner igjen fra bibliotekbransjen i Norge, jf. rapporten «Folkebibliotekloven -hva førte den til?»² og i rapporten «Utviklingstrekk i bokmarkedet» (2021, s. 20)³, hvor det blant annet står: «Det har imidlertid vært en vridning i utlånene der voksenbok er redusert, og barnebok gått opp. I sum gir dette et lån per voksenperson i Norge på ca. 1-1,5 bok/år, mens tilsvarende for barn er over 6 lånte bøker i gjennomsnitt per år, og økende.» Noe

² Innlandet fylkesbibliotek (2023) Folkebibliotekloven -hva førte den til?

³ Bokhandlerforeningen. Forleggerforeningen (2021) Utviklingstrekk i bokmarkedet

av vridningen skyldes nok den økte tilgangen til digitale bøker og lydbøker, og at det er den største brukergruppen, altså de voksne, som tydeligst endrer leseradferd. Leserundersøkelsen (2022)⁴ bekrefter dette og sier at det litterære mediet som øker mest er etterspørselen etter digitale lydbøker.

At det er bøker til de yngste brukergruppene som lånes mest ut på Stormen bibliotek, er av stor interesse for oss når det gjelder å utvikle tjenester som oppleves som relevante. Her i Bodø kommer barn gjerne til biblioteket sammen med voksne, enten det er foreldre/foresatte, andre slektninger eller ansatte i barnehager og skoler.

Fra barnebiblioteket lånes det også ut bokkasser til skoler etter forespørsel, noe som bidrar til å øke utlånet. For barnehagene er det laget ferdige poser, med ulike bøker i forskjellige temaer som er relevante for bruk i barnehagene.

Stormen bibliotek har vært en del av «Sommerles»-kampanjen siden 2017. Kampanjen er et godt eksempel på hvordan bibliotekets tilbud bidrar positivt til å holde interessen for lesing oppe hos barn i alderen 6-13 år gjennom sommeren. Dette gjenspeiler seg i gode utlånstall fra barnebiblioteket i månedene juni-august.

Det er ekstra hyggelig å se at bokutlånet for barn/unge er økende i 2024. Vi har hatt en nedgang i bok- og mediebudsjettet de siste par årene som i større grad vil ramme de voksne lånerne. Dette kan være årsaken til at vi ser en liten nedgang i utlån for voksne.

Utlån av bøker til kvinner og menn

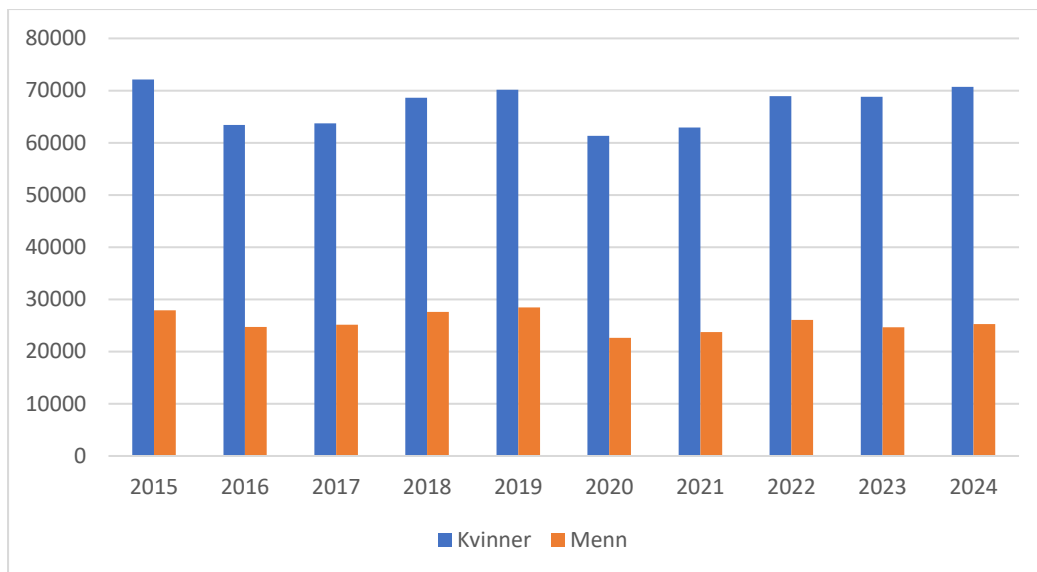
Når man skal se på mangfold og bruk av samlingen, kommer man ikke utenom å se på hvordan lånene fordeler seg på brukergruppene, kvinner og menn.

Til informasjon så er ikke kjønn registrert på lånekort for folk som representerer institusjoner som f.eks. skoler og barnehager, da dette regnes som ikke-personlige lånere.

En del lånere velger å ikke oppgi kjønn ved nyregistrering i biblioteket. Disse utgjør en svært liten gruppe, og denne praksisen får derfor ikke store utslag på statistikken.

Tallgrunnlaget i figuren under er førstegangslån, fordelt på år og kjønn.

⁴ Bokhandlerforeningen. Forleggerforeningen (2022) Leserundersøkelsen

Figur 4: Utlån av bøker til kvinner og menn

Som figuren overfor viser er det kvinner som er mest aktive når det kommer til utlån av bøker fra biblioteket. Dette er en tendens vi har registrert over mange år.

Forskjellen mellom kjønnene ser vi allerede hos de yngste. I aldersgruppen 1-13 år, som er den alderskategorien som låner flest bøker hos oss, utgjør utlånet til gutter ca. 33 %.

Ved et dypdykk i statistikken ser vi at kvinner i større grad enn menn bidrar til å låne inn bøker til egne barn og kanskje bidrar de også til å låne inn bøker til hele familien?

De voksne som låner aller mest på biblioteket befinner seg i aldersgruppene 31-35, 36-40 og 41-45, og det er i disse aldersgruppene at forskjellen mellom kvinner og menn er høyest. Forskjellen mellom kjønnene avtar noe i de eldre aldersgruppene.

Det kan nevnes at statistikken for utlån av film viser en langt mindre forskjell mellom kjønnene enn for bokutlånet, og at godt voksne menn låner mer film enn kvinner på samme alder. Nå som utlåntilbudet i biblioteket i sterkere grad vris tilbake mot utlån av bøker, så er det en viss fare for at en del menn i mindre grad finner utlåntilbud som interesserer.

Gutter og menns forhold til biblioteket representerer uansett et mulighetsrom innenfor publikums- og tjenesteutvikling som gjerne kan utforskes nærmere.

Skjønnlitteratur og faglitteratur

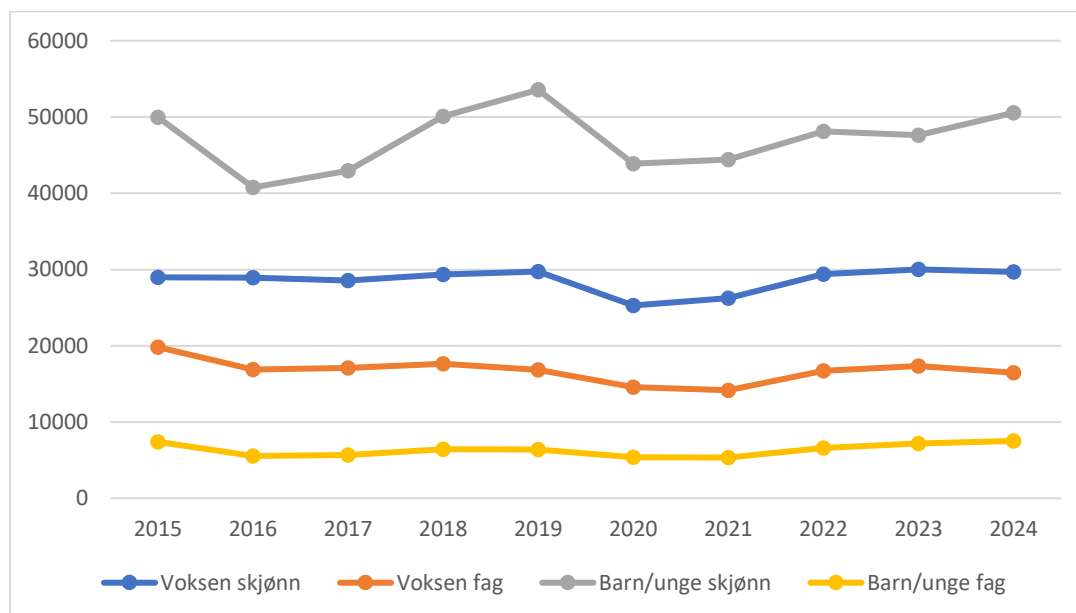
Bøker i bibliotek sorteres gjerne inn i to hovedkategorier; skjønnlitteratur og faglitteratur/sakprosa. Det kan derfor være interessant å se om det er noen utviklingstrekk i utlånet over tid basert på disse to kriteriene. For å få et best mulig bilde av utlånet, har vi i tillegg delt kategoriene inn i brukergruppene voksne og barn/unge.

Det kan informeres om at bibliotekets samling av fag- og skjønnlitterære bøker er rimelig likt fordelt i prosent for de voksne brukerne. Her ligger vi noe høyere enn landsgjennomsnittet på fagbøker, mens for barn/unge så består samlingen av over 80 % skjønnlitterære utgivelser jfr. bestandstallene

fra 2023. Dette stemmer godt med tendensene i landsgjennomsnittet jf. Kulturstatistikken fra 2021, s. 118⁵.

Tallene i figuren under baserer seg på utlånstall for førstegangslån fordelt på fag- og skjønnlitteratur, brukergruppene voksne og barn/unge og år.

Utlån av tidsskrifter er ikke tatt med i denne beregningen.

Figur 5: Utvikling i utlån av skjønn og faglitteratur til voksne og barn/unge i perioden 2015-2024

Av figuren ser vi at det er skjønnlitterære bøker publikum først og fremst ønsker å låne med seg hjem. Dette gjelder både for de voksne brukerne og for barn/unge, og det er hos barn/unge at vi ser de største svingningene i utlån av skjønnlitteratur over tid. Kanskje er det skjønnlitteraturen vi som bibliotek også er best på å promotere gjennom utstillinger og i sosiale medier?

Her på Stormen bibliotek er de skjønnlitterære bøkene for voksne plassert sentralt i forhold til både innganger, infoskranker, selvbetjeningsautomater og avislesere. Vi har også mange utstillingsbord/reoler i området. Bøker for ungdom står samlet i Ungdomsrommet i 2. etasje, ikke langt unna sjangerne fantasy og science fiction som retter seg mot både ungdom og voksne. Alle bøker for barn er plassert i bibliotekets 3. etasje og fordeler seg i rommet etter aldersgruppe, sjangere og tema. I barnebiblioteket har det vært en stor satsing på innkjøp av populære seriebøker og grafiske romaner de senere årene, og de mest populære titlene finnes i disse to kategoriene.

Ved en nærmere analyse ser vi at kvinners utlån fordeler seg på ca. 79 % skjønnlitteratur og 21 % faglitteratur. Mens de mannlige lånerne tar med seg ca. 73 % skjønnlitteratur og 27 % faglitteratur. Forskjellen er noe mindre enn først antatt.

At det satses på **skjønnlitteratur** i biblioteket kan ha mange positive sider for samfunnet. Nyere forskning viser at skjønnlitteraturen kan spille mange roller i forhold til leserne. Ikke bare gir litteraturen gode opplevelser og underholdning, fremmer lesernes fantasi og forestillingssevne, men

⁵ Statistisk sentralbyrå (2022) Kulturstatistikk 2021

den kan potensielt også bidra til å utvikle lesernes personlige egenskaper. Her snakker man gjerne om utvikling av empatisk forståelse hos leseren og hens evne til for eksempel selvrefleksjon. Også i et historisk perspektiv har skjønnlitteraturen vært viktig i dannelsen av oss mennesker. (Fialho, 2019) Det er derfor naturlig for biblioteket å fortsatt satse på det skjønnlitterære tilbudet innen ulike sjangere og kvaliteter, og til ulike brukergrupper.

Faglitteratur for voksne er kategorisert og plassert i bibliotekets 2. etasje, hvor vi ikke har samme mulighet til aktiv formidling av litteraturen som i 1. etasje, siden denne etasjen står ubetjent. Hvilke fagbøker er det så det voksne publikummet er mest interessert i å låne hos oss?

Vi ser at det har vært en økende etterspørsel etter fagbøker i kategoriene «Helse», «Samfunn» og «Biografier». Sistnevnte har hatt en jevn økning fra rundt 400 utlån i 2015 til over 1.175 utlån i 2023. Vi ser en økning i interessen av bøker innenfor «Teknikk». Her har biblioteket få bøker pr. i dag, så denne kategorien representerer et viktig utviklingsområde for å sikre mangfold og bredde i samlingen.

Interessen for bøker innen kategoriene «Hobby», «Mat/fest», «Hus/hage» og «Dyr/husdyr» holder seg rimelig jevnt. Det samme gjelder utlån av ordbøker og språkkurs. Interessen for «Natur/miljø» har holdt seg godt gjennom pandemien. Den kategorien med størst markert fall under korona var «Geografi og reiser», men kategorien har økende utlånstall nå i etterkant.

Bodø-samfunnet endrer seg stadig og vi ser en økning i antall flyktninger og folk som kommer hit av andre årsaker. Biblioteket må gjennom sitt tilbud ivareta dette mangfoldet på flere måter. Vi kan satse sterkere på litteratur skrevet på andre språk. Vi låner selvsagt inn bøker fra Det flerspråklige bibliotek og Fylkesbiblioteket i Finnmark (finsk). Dette er i stor grad basert på de språkgruppene vi oppfatter har potensielle lånere. Vi bør vurdere å kjøpe inn flere fagbøker med engelsk tekst, noe som kan bidra til å åpne biblioteket opp for flere av innbyggerne.

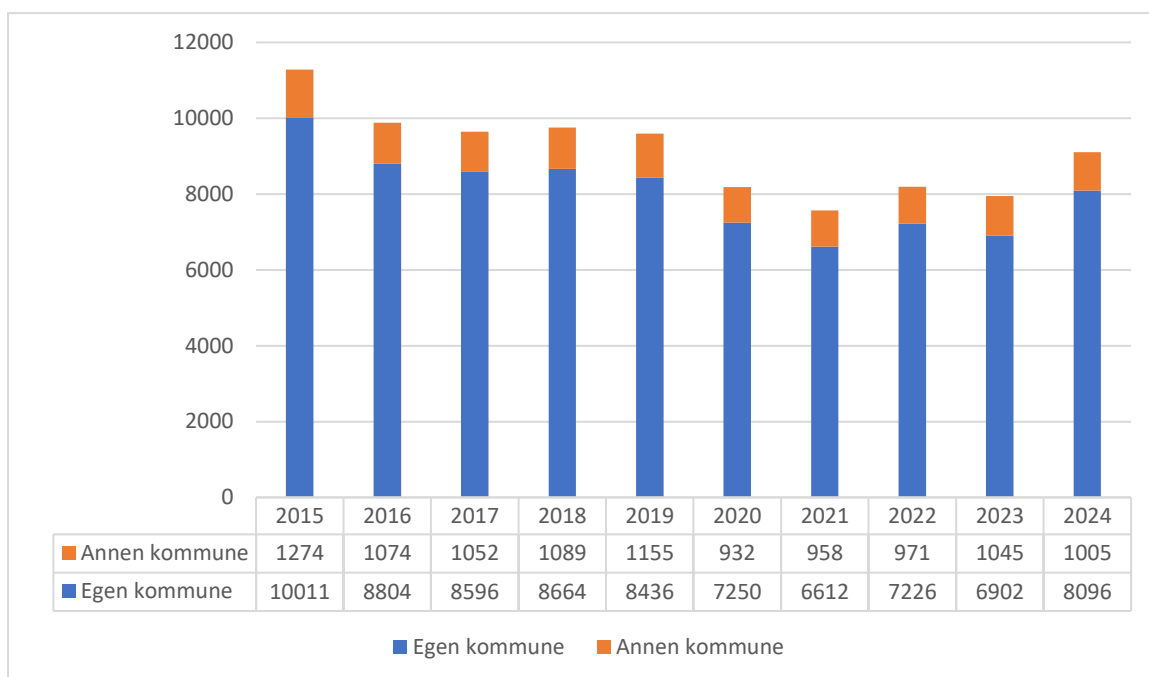
20 % av bøkene i barnebiblioteket er som tidligere nevnt faglitteratur. Det gis ut færre titler for barn og ungdom med faglig innhold, sammenlignet med tilbudet til de voksne. Kanskje påvirker mangelen på gode fagbøker utlånstallene til særlig gutter? Dette blir spekulasjoner, men det er et stort gap i norske bibliotek i bestanden av fag vs. skjønn i barnebibliotekene, hvor skjønnlitteraturen ser ut til å gå av med seieren.

Aktive lånere

En aktiv låner er en person som har lånt bøker og/eller andre medier på biblioteket det aktuelle kalenderåret. Det vil derfor være interessant å se om det finnes endringer i antall aktive lånere i årene 2015-2024 her på Stormen bibliotek.

I statistikken skilles aktive lånere mellom innbyggere med tilhørighet i egen eller annen kommune. En av årsakene til det er innføringen av Nasjonalt lånekort i 2005, som tillot brukerne å ha samme brukeridentitet på de ulike folkebibliotekene de besøker. Også elever på videregående skole og studenter fra andre kommuner er grupper som kan havne i kategorien brukere fra annen kommune. Det samme gjelder turister, pendlere og besøkende fra andre steder i Norge.

Brukere av bibliotekets ulike digitale tjenester er ikke medregnet i denne statistikken, og tallene er hentet fra den årlige statistikken vi melder inn til Nasjonalbiblioteket.

Figur 6: Utvikling i antall aktive lånere i perioden 2015-2024, fra egen kommune og annen kommune.

Det er tydelig at et nytt og flott bibliotek pirret folks nysgjerrighet i 2015, da ca. 20 % av befolkningen i Bodø kommune valgte å benytte seg av muligheten til å låne bøker og/eller andre medier på biblioteket.

Den nasjonale prosentandelen av aktive lånere før koronapandemien lå på rundt 18-19 %. Dette ifølge rapporten «Folkebibliotekloven – hva førte den til?» fra 2023⁶. Rapporten sier også at tallene sank under korona og at de ikke har tatt seg vesentlig opp etterpå, noe vi ser stemmer ganske godt med våre egne resultater. Dette kan kanskje ha sammenheng med at biblioteket opplever nedgang i utlån av andre medier og at utlånstilbudet i større og større grad retter seg mot bokleserne.

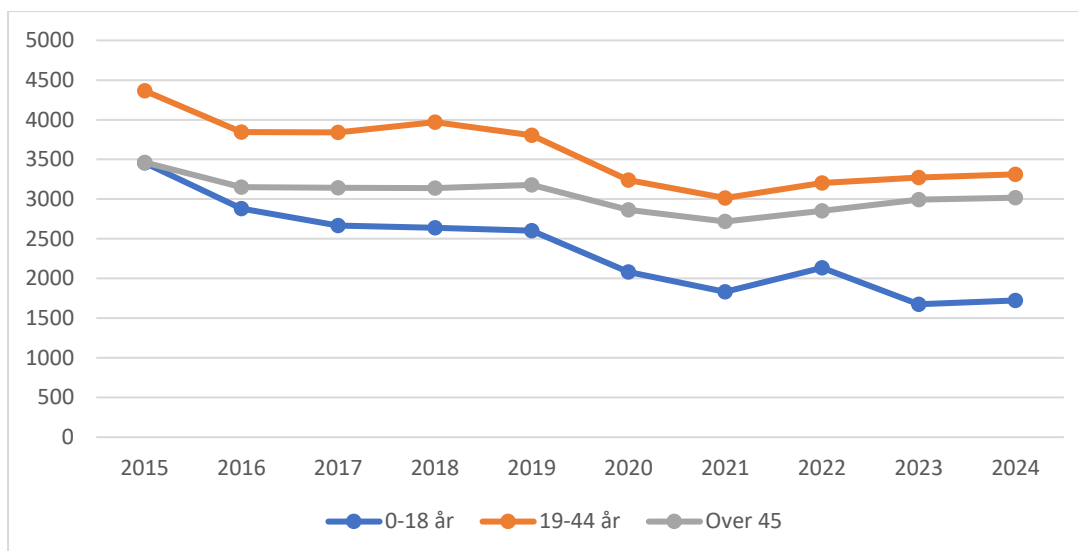
Tallene for 2024 viser et positivt hopp i utvikling med tanke på antall aktive lokale lånere. Det kan ha en sammenheng med at Bodø var europeisk kulturhovedstad i 2024, og at vi feiret vårt 10-års jubileum med blant annet litteraturfestivalen «Bokstorm».

Aktive lånere fordelt på aldersgrupper

Når man sammenligner aktive brukere og fordeler disse på alderssegmentene 0-18, 19-44 og over 45 år, så ser vi større svingninger i antall aktive brukere i de to yngste alderssegmentene enn hos de over 45 år.

I figuren under er antallet aktive lånere fra egen og annen kommune slått sammen, og tallene er hentet fra den årlige bibliotekstatistikken.

⁶ Innlandet fylkesbibliotek (2023) Folkebibliotekloven – hva førte den til?

Analyse 7: Utvikling i antall aktive lånere i aldersgruppene, 0-18, 19-44, og over 45

Figuren viser oss at aktive lånere i alle aldersgrupper var rimelig stabile i de 3-4 årene før koronapandemien slo til, og at alle alderssegmenter ser ut til å ta seg noe opp i 2022.

For hele perioden siden åpningsåret, så ser vi en nedgang i antall aktive lånere. Aldersgruppen under 18 år sank med hele 47 %, mens lånere mellom 19-44 år sank med 26 %. Også antall aktive lånere i den eldste aldersgruppen hadde en nedgang på ca. 18 %. Det er likevel positivt å se at alle aldersgrupper har en positiv økning i 2024.

At brukerantallet i den yngste gruppen faller såpass mye gjennom perioden, er noe biblioteket bør vie særlig oppmerksomhet til. De unge representerer på mange måter fremtidens brukere og vi må se på hvilke tilbud vi gir til barn og unge, for eksempel gjelder dette tilbudene til skoleklasser. Selv om vi har en økning av aktive lånere i 2024, så ser vi ved nærmere analyse at det er aldersgruppen 14-18 år som særlig bidrar til nedgangen.

Aktive brukere – mangfold

Det hadde selvfølgelig vært bra å kunne sett ut fra statistikken flere detaljer om lånerne. Blant annet utviklingen i aktive lånere basert på kjønn. Selv om kvinner låner flere bøker, så betyr det ikke nødvendigvis at det er like stor forskjell i antall aktive lånere blant kjønnene som i mengden utlånte bøker og medier.

Det hadde også vært interessant og sett hvilke nasjonaliteter våre flerkulturelle brukere primært kommer fra. Vi har dessverre ikke registrert lånerens opprinnelsesland i vår base og kan derfor ikke hente ut statistikk på dette.

Vi vet via andre kilder f.eks. Statistisk sentralbyrå, hvordan Bodøsamfunnet er satt sammen. Vi må anta at innvandringstallene spiller seg noe i våre brukere også.

De største innvandringsgruppene i Bodø i dag kommer fra Ukraina, Polen, Eritrea, Somalia og Syria. Dette bildet vil være i stadig forandring jf. den politiske og humanitære situasjonen ulike land befinner seg i. Vi bruker primært tjenester fra Det flerspråklige bibliotek eller Finnmark

fylkesbibliotek, når det gjelder litteraturtilbudet til brukere med andre morsmål. På noen språk har vi gjennom flere år opparbeidet oss en mindre bestand bøker, blant annet på polsk, russisk, tigrinja, arabisk m.fl. Vi er avhengige av at flerspråklige brukere formidler sine behov, samtidig som vi må ta ansvar i å gjøre våre tjenester kjent.

Vi har gjennom flere år satset på samiskspråklige bøker og bøker om samisk kultur, historie og samfunn. Dette fordi Stormen samiske senter er en del av Stormen bibliotek. Det vil være vanskelig for oss å måle hvor aktive lånere den samiske befolkningen i Bodø er, men vi ser en klar økning i antall utlån av bøker fra våre samiske samlinger. Fra 126 utlån i 2015 til 466 i 2024. Det samiske er godt synlig i barnebiblioteket, med egen lesestol og god plass til formidling av samisk litteratur. Vi deler i tillegg ut bokpakker til samiske småbarn som en del av prosjektet «Les for meg» i regi av Sametinget.

Litteratur med skeivt innhold har i prosjektperioden vært et satsingsområde, særlig for barn og unge. Vi har kjøpt inn flere titler både på norsk og engelsk, og vi har nå over 160 titler for barn og unge i denne sjangeren. Skeiv litteratur for barn og ungdom er merket med «Regnbuelitteratur» i bibliotekets katalog, og er sånn sett lett å søke opp både for oss og brukerne. I barnebiblioteket er enkelte av billedbøkene med skeivt innhold samlet i en kategori som heter «mangfold», sånn at de er lette å finne for de som aktivt oppsøker dette tilbudet.

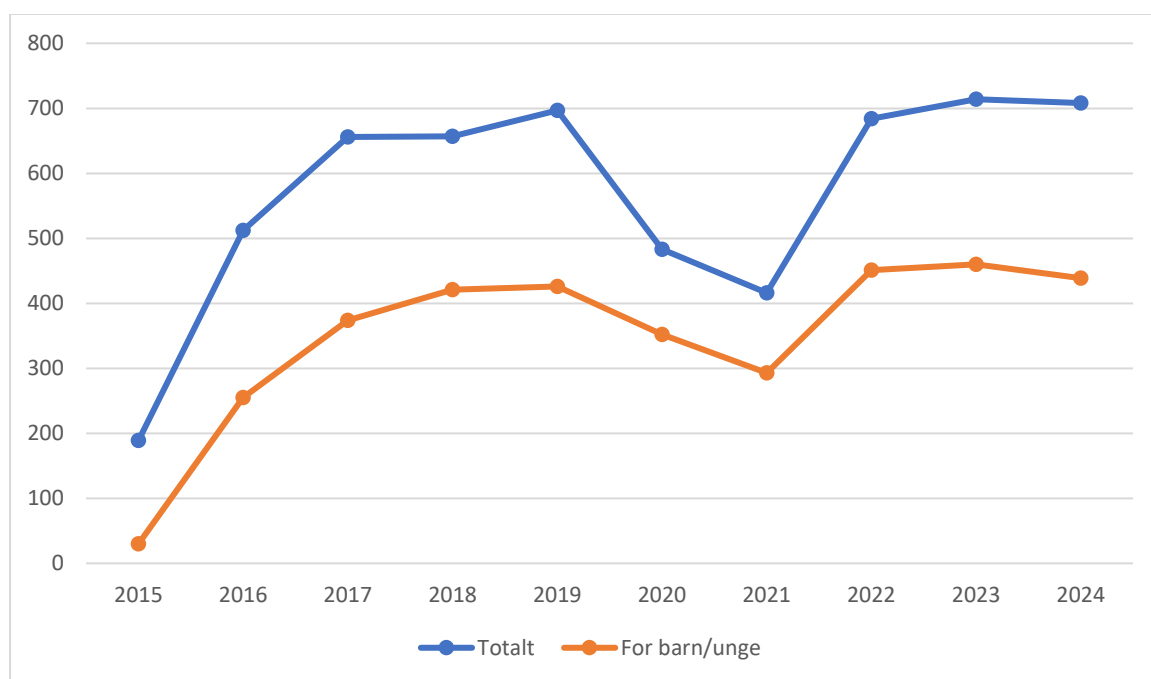
3 Arrangementer

Folkebibliotekloven (2013) pålegger bibliotekene å ta en aktiv rolle i formidling og til å være et sted der debatter/samtaler og andre typer for kulturarrangementer foregår. Etter at biblioteket fikk nye lokaler i november 2014 åpnet det seg nye muligheter for oss til å bruke bibliotekrommet på andre måter og mange nye konsepter har sett dagens lys, enten i egen regi eller i samarbeid med eksterne aktører.

Det må sies at bibliotekrommet har blitt gradvis utviklet til å kunne håndtere arrangementene bedre gjennom disse årene. Hyller har blitt flyttet på, og nytt og bedre utstyr har blitt kjøpt inn med blant annet støtte fra Fylkesbiblioteket i Nordland, Nasjonalbiblioteket og BUFdir.

Tallene i figuren under viser utviklingen i antall planlagte aktiviteter og arrangementer i perioden 2015 – 2024.

Det kan nevnes at klassebesøk og barnehagebesøk ikke er tatt med i disse tallene.

Figur 8: Utvikling i antall arrangementer/aktiviteter i perioden 2015-2024

Vi ser av utviklingskurven at biblioteket fort har tilpasset seg både nye lokaler og nytt samfunnsoppdrag. Biblioteket har en uttalt satsing på aktiviteter for barn og unge, og av de totalt 5700 programpostene i perioden utgjør arrangementene og aktivitetene for barn/unge rundt 60 %. Dette skyldes at biblioteket har fått på plass gode konsepter for barn og deres familier. Vi kan nevne faste lesestunder og kreative verksteder i helger og skoleferier, og leksehjelp i regi av Røde Kors. Sistnevnte er nå flyttet til Røde Kors sine egne lokaler i Bodø sentrum.

Også eksternt finansierte prosjekter rettet mot barn og ungdom er verdt å nevne her. «Digital kveld» er et konsept hvor barn i alderen 9-14 år kommer til biblioteket og spiller dataspill to ganger i uka. «Digital kveld» arrangerer også større spillearrangementer, blant annet «Bodøs beste unge gamer»

med over 150 deltakere hver høst.

En annen viktig premissleverandør i biblioteket er Unge Stormen. Unge Stormen er et nettverk med kulturinteressert ungdom som bidrar aktivt til å skape aktiviteter for målgruppen 13 – 21 år. Deres arbeidsmotto er: For, av og med ungdom. Unge Stormen startet som et prosjekt finansiert av Nasjonalbiblioteket, men tilbudet er nå en fast del av Stormen bibliotek og vi har en egen koordinator som jobber med ungdommene. Ungdommene har skapt sin egen festival «Vindkast» som arrangeres årlig, i tillegg til alle de mindre arrangementene og aktivitetene de skaper gjennom skoleåret. Ungdommene er tilknyttet ulike interessegrupper som tekst, teknikk, media og arrangørgruppe. Nye konsepter er på gang; gaming, hooka-heklegruppe, BUNT-festival m.m.

Stormen samiske senter er en del av biblioteket og bidrar med å skape bredde i vårt programarbeid gjennom å løfte samisk språk, historie og kultur i ulike arrangementer og aktiviteter. Særlig gjelder dette i samisk kulturuke i februar og i den samiske språkuken i oktober. Sentret bruker også naturen aktivt i arbeidet med språkopplæring i tillegg til duodji-verksteder. Sentret ble etablert i 2018, og er nå fullfinansiert gjennom Sametinget.

Stormen kunst/dájdá bidra til programmet vårt med fire årlige kunstutstillinger, gjerne av yngre samtidskunstnere. I tillegg arrangeres det ulike kunstforedrag i forbindelse med nye utstillinger.

Vi ser også at biblioteket over tid har økt sin andel egenproduserte arrangementer for voksne, særlig innen litteraturformidling. Det har vi klart takket være eksternt finansierte formidlingsprosjekter i tillegg til at vi har valgt å ansette en litteraturformidler for voksne. Det har vi klart ved å omgjøre en tidligere sekretærstilling.

Biblioteket har gjennom de siste 10 årene knyttet til seg et stort antall samarbeidspartnere fra offentlig virksomhet, lag- og foreninger og bedrifter. Enkelte samarbeidspartnere holder ukentlige arrangementer hos oss, mens andre på måneds- eller årsbasis. Vi kan nevne Nord Universitet, Nordlandsforskning, Nordlandssykehuset, Slekt og Data Nordland, Røde Kors, Bodø Filmklubb, Medisinsk Filosofisk Forum, Nordland Musikkfestuke, Sametingets bibliotek, Avisa Nordland, NRK, Det Vilde Ord og mange flere.

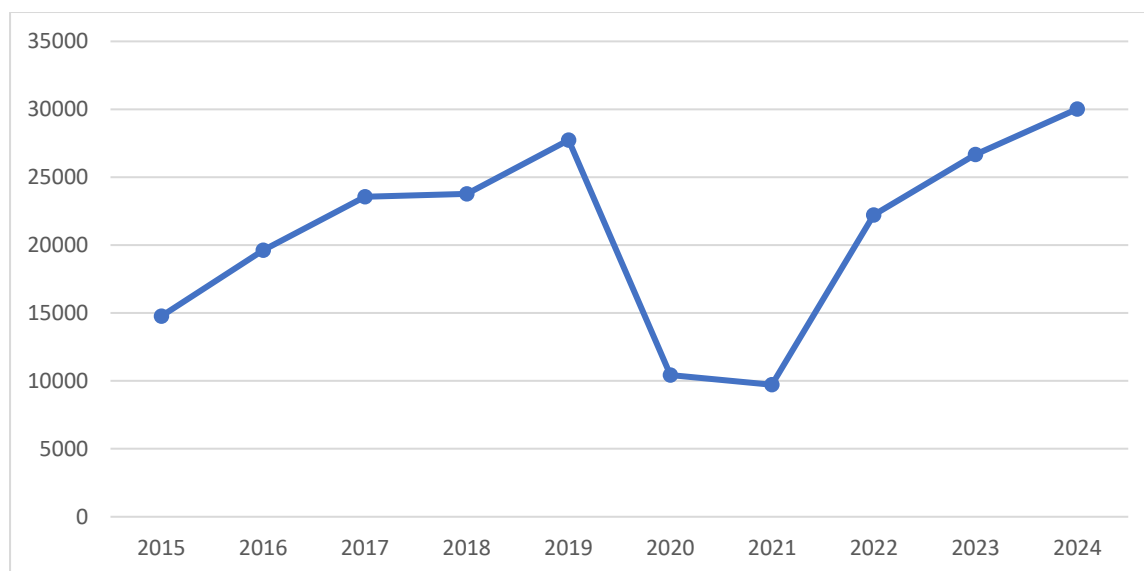
I prosjektperioden har vi også knyttet til oss private initiativtakere til følgende konsepter: Skeiv håndarbeidsklubb, Skriveøvelser for voksne, New Amigos språkspill på ukrainsk, og spansk samtalegruppe. Sistnevnte blir ikke annonsert av biblioteket, men møtes uformelt i våre lokaler.

Arrangementsvirksomheten ble på mange måter hardest rammet under koronapandemien, men vi klarte likevel å avvikle over 400-500 arrangementer/aktiviteter både i 2020 og 2021. I 2022 ser vi at vi er tilbake til normalt nivå mht. antall arrangementer.

2024 ble et hektisk arrangements år for oss siden Bodø var Europeisk kulturhovedstad. Mange spennende prosjekter ble lagt til biblioteket. Vi kan nevne sideeventer tilknyttet konferansene Arctic Congress og Naisa i samarbeid med Nord Universitet. Verdensfinalene i Lego League med over 700 deltagere fra hele verden, besøk av Eurogym-deltakere, jubileumskonsert med de Unges orkesterforbund, foredragsrekke ifm Kystlagets landsstevne, direktesendt Kulturdebatt på NRK, den viktige forestillingen «Demokratiets skyggeland», litterært bransjetreff i nord, Barnas internasjonale dag, Marked for musikk, og mange flere.

Besøk på arrangementer

Biblioteket teller antall besøkende på de aktivitetene og arrangementene som vi gjennomfører i løpet av et år. Alle arrangement og aktiviteter er annonsert offentlig, primært på infoskjerm i biblioteket, bibliotekets nettside og i sosiale medier.

Figur 9: Utvikling i antall besøkende på arrangementer

Figuren viser at biblioteket hadde en fin utvikling i deltakende på arrangementer fram mot koronapandemien i 2020-2021. I disse årene gjennomførte biblioteket færre arrangementer enn i årene før, så fallet i besøk kommer som en naturlig konsekvens av dette. Barn og unge var i stor grad skjermet for strenge smitteverntiltak og vi gjennomførte derfor mange arrangementer og aktiviteter rettet mot denne brukergruppen også under pandemien.

Antall arrangement og antall besøk har i ettertid tatt seg raskt opp igjen, og i 2024 slo vi toppåret 2019. I 2024 var Bodø Europeisk kulturhovedstad og vi gjennomførte som tidligere nevnt en del arrangementer dette året som en konsekvens av denne storsatsingen på kultur.

Gjennomsnittstallet for besøk på arrangement i 2024, var 42 besøkende pr arrangement. Det er vi svært fornøyde med, da vi vet at mange av våre arrangementer er små med stort fokus på den enkelte besøkendes deltakelse og involvering, f.eks. Lån en Bodøværing, Skrivesirkel og New Amigos språkkafe.

Ser vi på folkebibliotekstatistikken for hele landet i 2023⁷, så hadde vi 57,66 besøk pr 100 innbyggere her i Bodø kommune. Det er langt over landsgjennomsnittet på 30,39 og godt over gjennomsnittet i Nordland på 39,86.

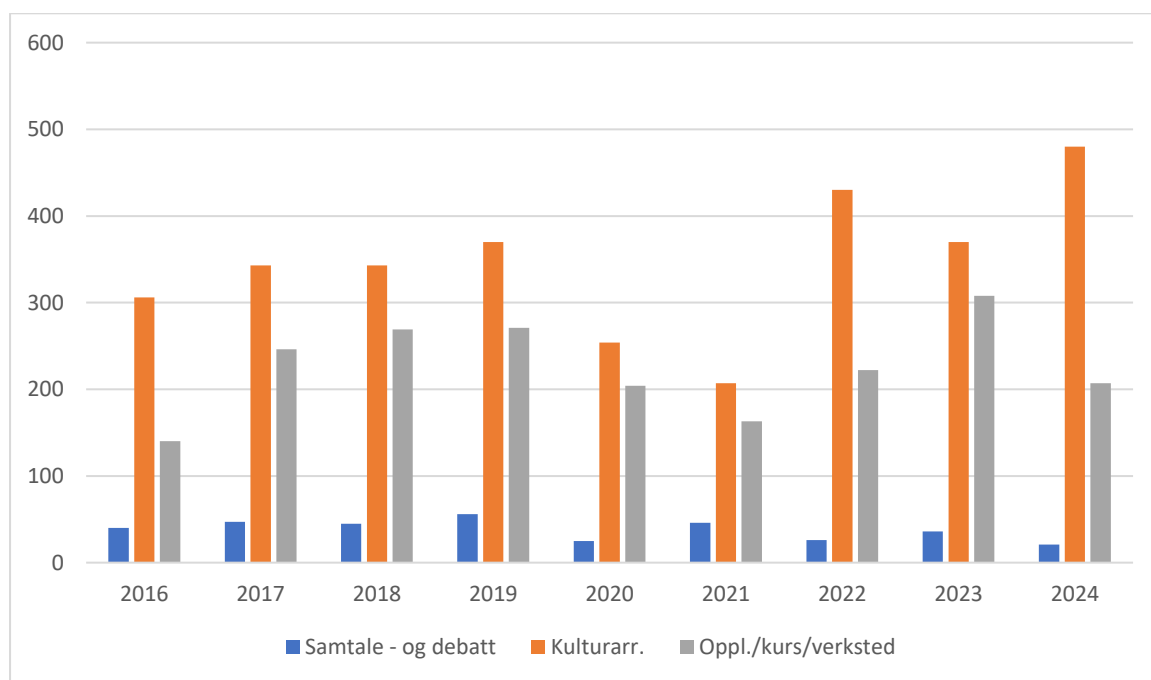
⁷ Nasjonalbiblioteket (2024) Statistikk for folkebibliotek 2023

Arrangementer – ulike kategorier

Fra og med 2016 ble folkebibliotekene pålagt til å sortere arrangementer i tre ulike kategorier: Samtale- og debattarrangement, Kulturarrangement og Opplæring/kurs/verksted. I tillegg skulle man definere arrangementer i egen eller andres regi. Selv om biblioteket bruker store ressurser på å holde kontakt med aktuelle samarbeidspartnere, bidrar til promotering på ulike plattformer, er synlig vertskap på arrangementene og har ansvar for rigging osv. så er det kun arrangement hvor vi selv er med å programmere selve innholdet eller bidrar til å betale for innholdet som vil telle som arrangementer i egen regi.

I søylen nedenfor har til tross for dette, vi valgt å slå sammen egne og andres arrangementer, da bibliotekets innsats i begge tilfeller er ganske stor, og fordelt dem på de tre nevnte arrangementskategoriene.

Enkelte arrangementer kan være vanskelig å fordele, spesielt foredrag om helse osv. Disse er i hovedsak fordelt på kulturarrangementer. En festival med ti annonserte programposter, vil telle som ti arrangementer.

Figur 10: Utvikling i ulike typer arrangementer i perioden 2015-2024

Det vi ser av figuren over er at arrangementer som faller inn under kategorien kulturarrangementer, er det som dominerer programtilbudet her på Stormen bibliotek. Et kulturarrangement kan likevel være så mangt, f.eks. spillekvelder for barn/unge og lesestunder for barn, foredrag om ulike tema, forfatterbesøk eller filmvisninger. Programmet på de fleste festivaler her på huset faller gjerne under denne kategorien.

Når det gjelder kategorien opplæring/kurs/verksteder, så vil det hos oss være arrangementer som leksehjelp, Lån en Bodøværing, New Amigos språkkafé, kreative verksteder for barn/unge, skriveøvelser og lignende. Vi kan nevne at våre kreative verksteder for barn er betjent. Mange av

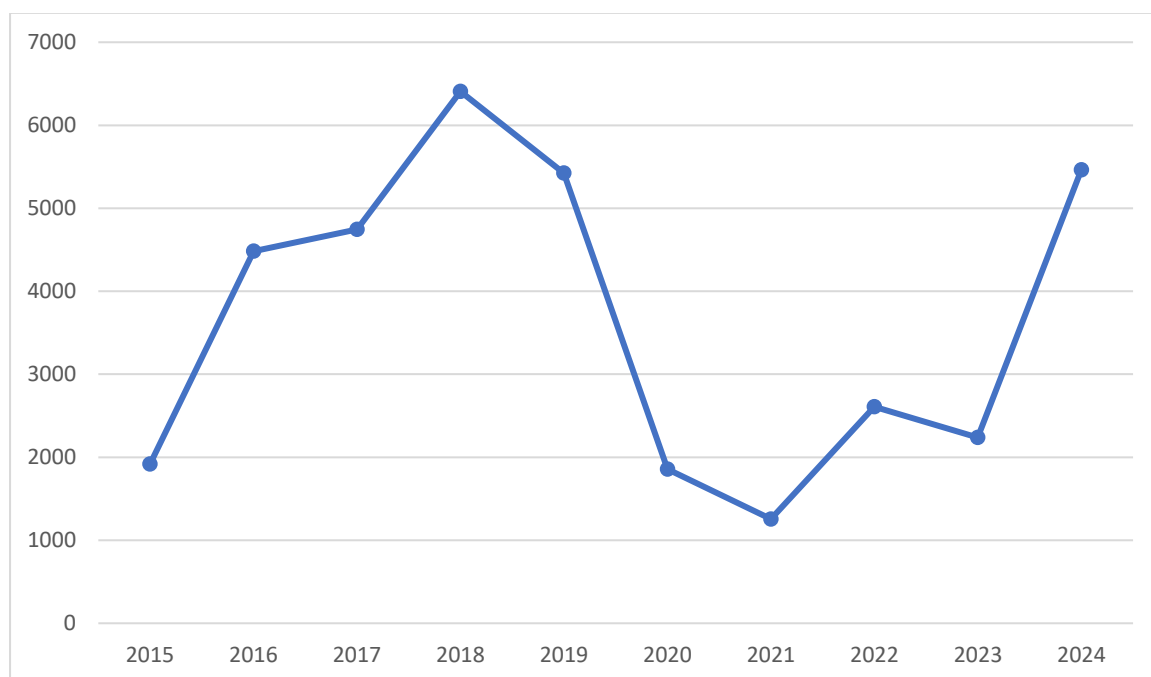
arrangementene i denne kategorien er å regne som faste ukentlige arrangementer. Vi ser at vi har et fall i antall verksteder fra 2023 til 2024. Dette skyldes blant annet at leksehjelpen til Røde Kors har flyttet til andre lokaler. Vi har også i perioder hatt konsepter som nå har falt bort som tegnekvelder for voksne og skeiv håndarbeidsklubb.

Den kategorien hvor vi har færrest arrangementer, er samtale- og debatter. En debatt krever gjerne god koordinering av paneldeltakere, en moderator og et aktuelt tema. Et slikt arrangement kan fort bli kostbart og krever mye planlegging. Her på Stormen bibliotek har vi gjennom mange år samarbeidet med Nordlandsforskning om debattkonseptet Lytring, i tillegg til at enkelte andre aktører initierer til debatter hos oss, som f.eks. Medisinsk filosofisk forum, Nordlandssykehuset, konseptet Innsikt som er et samarbeid mellom kommunen og næringslivet, miljøorganisasjoner, fagforeninger ol. Biblioteket har få eller ingen samtale- og debattarrangementer i helt egen regi. I valgår har biblioteket hatt som tradisjon å invitere til debatter og valgvake i samarbeid med Avis Nordland og NRK.

Klassebesøk

Med en egen pedagogressurs tilgjengelig har biblioteket gjennom flere år satset på å gi gode og tilpassede opplegg til de skoleklassene som besøker oss. Elevene representerer et stort publikumsmangfold og besøkene er viktige i et langsiktig perspektiv med tanke på publikumsutvikling. Elevene får gjerne lånekort første gang de besøker biblioteket, og enkelte fortsetter å låne bøker, enten med klassen eller privat i etterkant av besøket.

Antall årlige klassebesøk spenner ganske mye. Det må sies at mange klasser besøker oss kun for å låne bøker, disse klassebesøkene blir ikke tatt med i denne statistikken. Tallene er hentet fra årlig bibliotekstatistikk.

Figur 11. Utvikling i antall elever på avtalte klassebesøk i perioden 2015-2024

Av figuren kan vi lese at biblioteket hadde flere elever på besøk i årene før koronapandemien enn det vi har hatt i etterkant med unntak av det siste året. I perioder hvor vi har manglet pedagogressursen ser vi at antall ordinære klassebesøk går ned. Dette gjaldt blant annet i deler av 2016 og i deler av 2022/2023.

I 2024 hadde vi til informasjon 199 arrangementer ment for skoleklasser eller større elevgrupper, det innebærer både ordinære klassebesøk og andre prosjekter som for eksempel DKS-produksjoner. Biblioteket feiret dessuten 10 år dette året og inviterte som tidligere nevnt inn skoleelever i forbindelse med den nye festivalen «Bokstorm», i tillegg til at vi sendte ut forfattere til enkelte skoler.

I de mest aktive årene 2018-2019, inviterte vi skoleelever til flere større DKS-produksjoner og andre prosjekter i tillegg til de vanlige klassebesøkene. Vi kan nevne større DKS-produksjoner som FilmfestSalten hvor alle 10-klassinger fra Bodø og kommunene rundt kom til biblioteket for å lære mer om film. Vi har også hatt samarbeid med DKS rettet mot videregående elever om formidling av utstillinger i Stormen kunst/dájdá.

Mange elever har også fått med seg litterære arrangementer under Barnebokdagen og Det Vilde Ord-festivalen, eller når biblioteket har fått besøk av en barne- eller ungdomsbokforfatter. Andre prosjekter som kan nevnes er Nysgjerrigperdagen, Hva er lyd?, Girl Tech-fest osv. Alle disse arrangementene er viktige både med tanke på det tematiske arrangementsmangfoldet de representerer, og målgruppene de henvender seg til.

To av stillingene vi ble pålagt å kutte i 2024, var pedagogstillingen og produsentstillingen. Vi må derfor ta større hensyn til egenkapasitet og planlegge annerledes når det gjelder gjennomføring av klassebesøk og større arrangementer/aktiviteter rettet mot skoleelever.

Stormen bibliotek ligger geografisk langt unna mange av skolene i Bodø kommune. Det vil være en kostnad tilknyttet et besøk dersom skoleelevene må fraktes til biblioteket med buss. På enkelte arrangementer eller prosjekter med ekstern støtte, har biblioteket gått inn og dekket reisen for elevene. Det har vært svært populært hos de inviterte skolene. Vi har i tillegg sendt enkelte forfattere ut på besøk til skoleklasser der vi har funnet det mest hensiktsmessig.

Besøk av barnehager

På Stormen bibliotek har vi gjennom flere år utviklet ulike tilbud til barnehager. Vi kan nevne Skattejakt - der ungene lærer at bøkene bor på faste plasser i biblioteket og at de må hjelpe bibliotekaren å finne nøkkelen til skattekista. I den ligger det en bokgave til barnehagen. Vi tilbyr videre lesestunder i eventyrhula, filmvisninger, opplegg knyttet kunstformidling og aktiviteter i forbindelse med samisk kulturoppleving og samisk språkkunnskap.

Når det gjelder arrangementer for barnehagene, så har vi hatt flere faste samarbeidspartnere inne, som Arktisk filharmon, Vocal Art, Bodø Rhythm Group, Nordland musikkfestuke, Det Vilde Ord, Barnebokdagen, Nordland teater, m.fl. Vårt bidrag til samarbeidet blir primært å stille lokaler til disposisjon, samt holde rede på logistikken. Sistnevnte innebærer all kontakt med barnehagene i forkant og det å være vertskap den dagen de kommer på besøk.

Vi ser av statistikken at de aller fleste barnehagebesøk kommer fra de nærliggende barnehagene, selv om barnehagebarn reiser gratis med buss her i Bodø.

I 2024 hadde vi 65 arrangementer for barnehagebarn og totalt 3000 besøkende barn på disse. Det er kun barnehagebesøk med opplegg som telles, ordinære barnehagebesøk telles ikke.

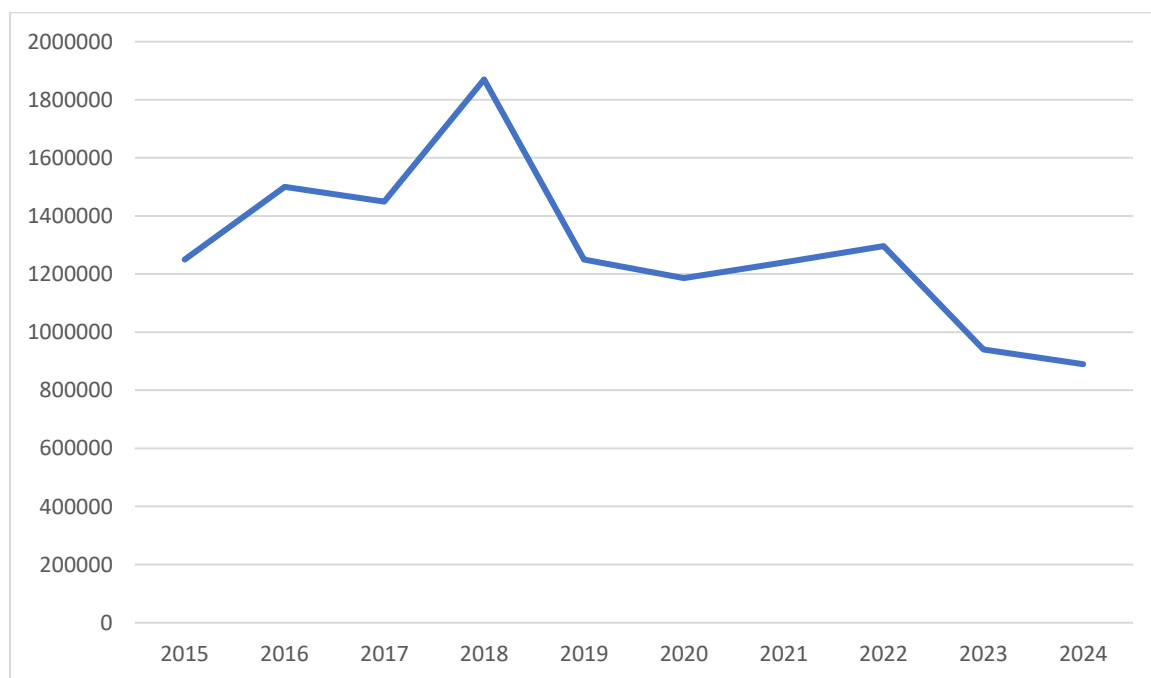
4 Bibliotekets ressurser

Biblioteket er en del av Bodø kommune, og våre rammebetingelser er politisk styrt. Vi ligger organisatorisk under Kulturkontoret, som igjen ligger under avdeling for Oppvekst og kultur.

Med bibliotekets ressurser mener vi både de økonomiske og de personmessige ressursene. I tillegg til ressurser som vi får fra kommunen, søker vi også prosjektmidler og støtte til arrangementer fra andre.

Medieinnkjøp

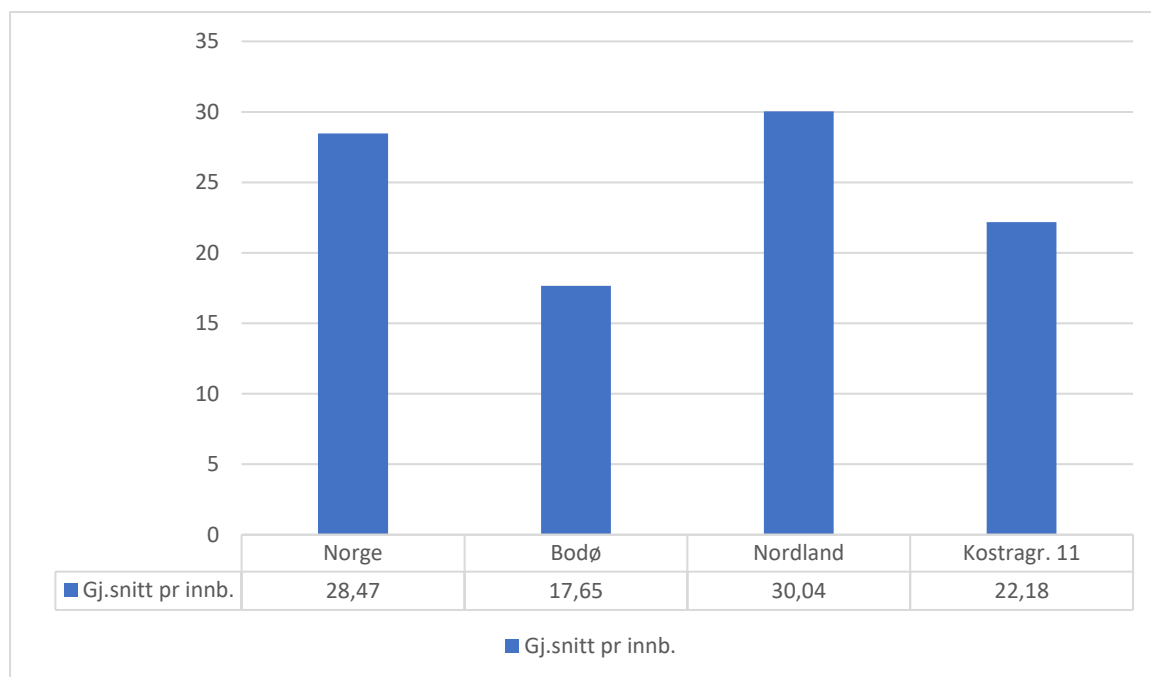
En av bibliotekets utgiftsposter er innkjøp av bøker og andre medier. Dette inkluderer også innkjøp av digitale medier. Vi rapporterer hva vi bruker på bok- og medieinnkjøp til Nasjonalbiblioteket årlig.

Figur 12: Utvikling i midler brukt på innkjøp av bøker og andre medier, inkl. digitale 2015-2024

Figuren viser at vi bruker stadig mindre penger på å kjøpe inn bøker og andre medier til bibliotekets brukere. Toppåret 2018, kan forklare med at man hadde penger til overs i slutten av året og ønsket å kjøpe inn ekstra, særlig til barnebiblioteket. Vi har siden hatt flere vedtatte budsjettkutt, samt at vi har omdisponert midlene internt de siste to årene til andre driftsformål.

For at vi best kan sammenligne oss med andre, har vi sett på gjennomsnittstall pr. innbygger pr år. Vi har tatt utgangspunkt i siste års offisielle statistikk for biblioteksektoren⁸, og sammenlignet oss med gjennomsnittstall vi tenker er relevant i denne sammenhengen.

Figur 13. Gjennomsnittlig innkjøp pr innbygger i 2023. Bodø sammenlignet med Norge, Nordland og Kostragruppe 11.

Det vi ser av figuren er at vi bruker ganske mye mindre penger til innkjøp av bøker og andre medier enn gjennomsnittet i norske folkebibliotek. Vi ser også at kommunene i Nordland bruker mer penger til medieinnkjøp og ligger over landsgjennomsnittet. Det kan blant annet skyldes at mange av kommunene i Nordland er små, men at de likevel må opprettholde en viss bestand bøker og medier for brukerne lokalt for at tilbudet skal oppleves som tilstrekkelig.

Bodø er med i KOSTRA gruppe 11 (13 fram til 2020), hvor vi ser at vi bruker ca. 4,5 kroner mindre enn gjennomsnittet. I KOSTRA gruppe 12 finner du Tromsø kommune, som bruker over 5 kroner mer til media pr innbygger enn det vi gjør. Til informasjon så har Tromsø kommune flere filialer og en bokbuss, noe vi ikke har i vår kommune.

Innkjøp av medier, enten de er fysiske eller digitale, er en sentral del av vår virksomhet. Dersom vi ender opp med å bruke enda færre midler, vil det til slutt gå utover temamangfoldet vi kan tilby og publikumsmangfoldet vi prøver å nå. Det vil også pågå en forgubbing av samlingen over tid.

Mange av våre brukere er aktive i den form at de formidler innkjøpsønsker, reserverer bøker hjemmefra og står på ventelister på de nyeste bøkene. Det gjør at vi ofte må tilpasse kjøpet etter de mest aktive lånerne, gjennom å kjøpe inn flere av de titlene som brukerne ønsker seg kontra de titlene få personer ønsker. Dette kan representere en fare dersom man ønsker å jobbe med samlingsutvikling i et mangfoldts perspektiv.

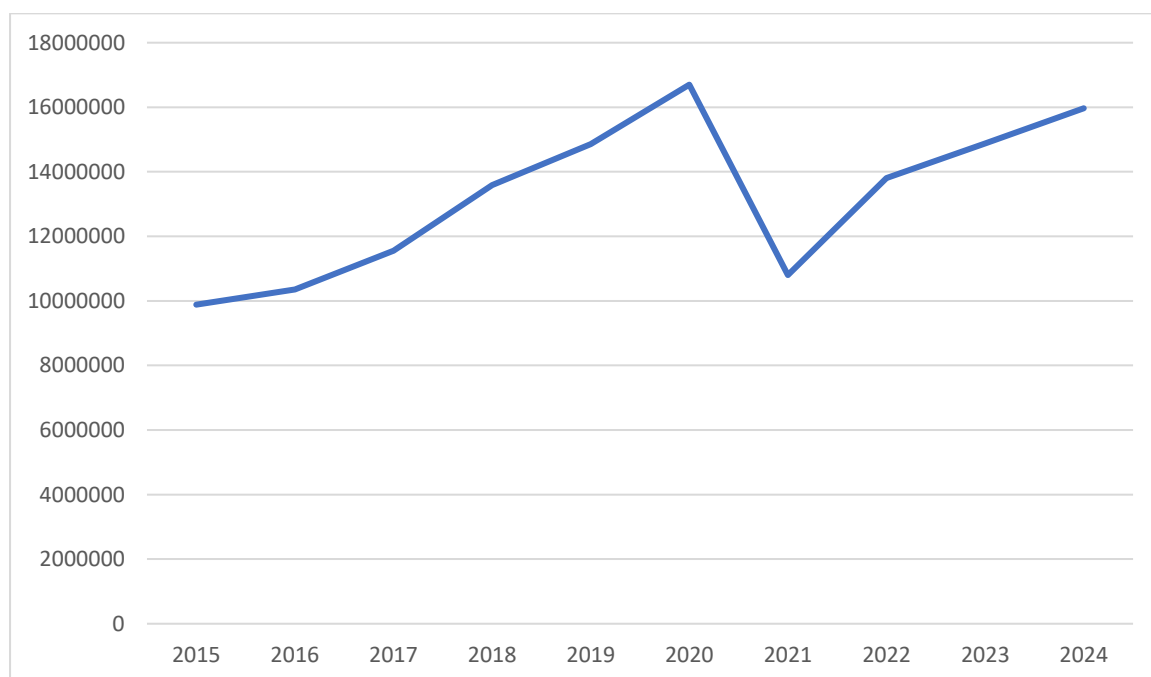
Biblioteket tilbyr ikke bare fysiske medier, men også digitale medier. Her i Nordland er vi enige om å bruke 10 % av budsjettet til digitale e-bøker og e-lydbøker, som kjøpes gjennom Nordland

⁸ Nasjonalbiblioteket (2024) Statistikk for folkebibliotek 2023

konsortium og som formidles til publikum gjennom appen Bookbites. I tillegg har vi brukt litt ekstra i høysesonger av egne midler, som påske og sommerferien. Nå som Bodø har et mindre budsjett å rutte med, vil vårt bidrag til konsortiet også bli berørt.

Lønn og sosiale utgifter

I Statistikk for folkebibliotek 2023⁹ kan man også finne tall for lønn og sosiale utgifter. Dette er kostnader direkte knyttet opp til de ansatte. Når vi har studert statistikken har vi sett på samme sammenligningsutvalg, som ved utgifter til medieinnkjøp.

Figur14: Utvikling i utgifter knyttet til lønn og sosiale utgifter i perioden 2015-2024

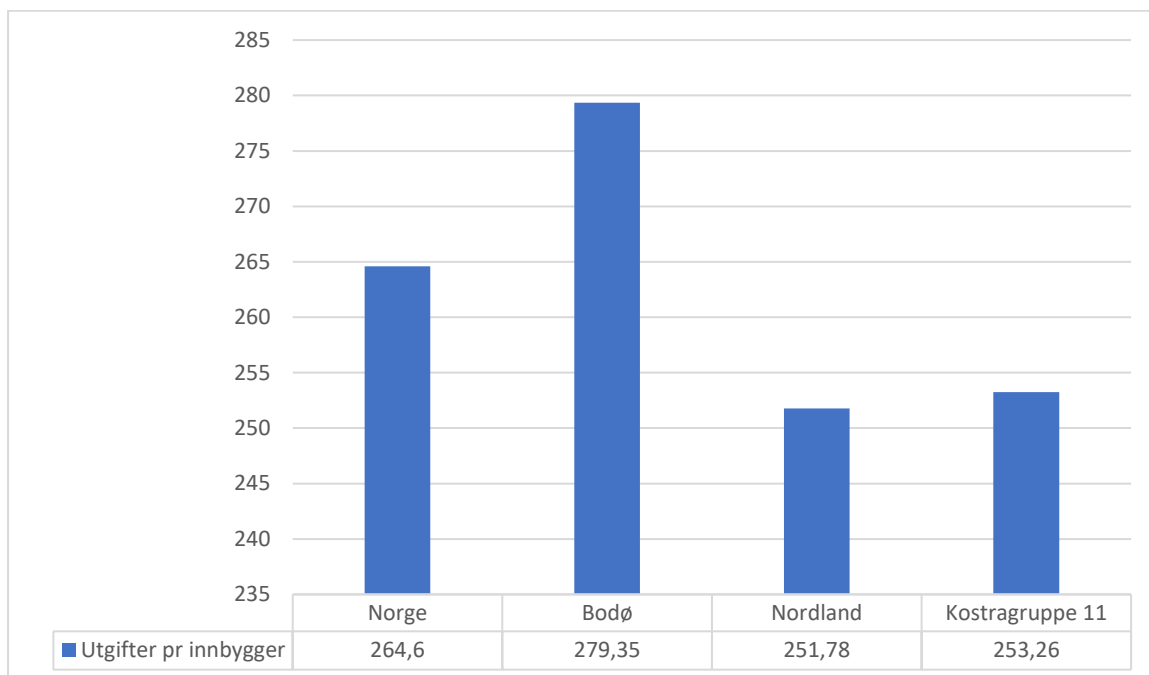
Figuren viser oss at lønnsutgiftene ved Stormen bibliotek har vært økende siden oppstarten i 2015, men at koronapandemien gjorde at utgiftene sank betraktelig. Vi tenker at dette skyldes mindre behov for tilkallingsvikarer og at færre prosjekter ble gjennomført, særlig i 2021.

Bodø Rhythm Group, som var en del av Stormen bibliotek fra 2018, ble tilbakeført Stormen Konserthus KF i 2022.

I 2018 ble Stormen samiske senter etablert med en hel stilling. Sentrets ressurser utvides til to stillinger nå i 2025. Sentret er fullfinansiert gjennom Sametinget.

Vi forvalter også en 80 % stilling tilknyttet biblioteket i Bodø fengsel, stillingen er finansiert av Nasjonalbiblioteket.

⁹ Nasjonalbiblioteket (2024) Statistikk for folkebibliotek 2023

Figur 15: Gjennomsnittlig lønnsutgift pr innbygger i 2023. Bodø sammenlignet med Norge, Nordland og Kostragruppe 11.

Figuren viser oss at Bodø kommune ligger over gjennomsnittet i lønnsutgifter pr innbygger i landet og i Nordland fylke. Det betyr ikke nødvendigvis at biblioteket har flere faste ansatte pr. 100 innbyggere, da også prosjektansatte regnes med her som tidligere nevnt. I Nordland er det mange små kommuner, og bibliotekstjenesten driftes ofte av ansatte i deltidsstillinger. Det er særlig de største bibliotekene som nyter godt av eksterne tilskudd, da kapasiteten til å utvikle prosjektidéer og søke om eksterne midler er større blant dem.

Stormen bibliotek har gjennom mange år fått tilskudd fra blant andre Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUF-dir), Nasjonalbiblioteket, Sparebankstiftelsen Nord-Norge og mange andre til prosjektstillinger eller til frikjøp av ansatte. Vi har også forvaltet en stilling tilknyttet Bodø2024 gjennom prosjektet «Min europeiske historie» som nå er avsluttet.

I 2024 mottok vi 4.284.512 kroner i eksterne tilskudd fordelt på 19 prosjekter.

Følgen av fjorårets stillingskutt, vil først slå inn i lønnsstatistikken for 2025.

Vi kan nevne at vi ved inngangen av 2025, har rundt 15-16 faste årsverk, alle funksjoner inkludert. Av dette utgjør bibliotekarene 8 årsverk fordelt på 9 personer. Enkeltansatte spiller nøkkelroller i driften av biblioteket, da kompetansen for et tjenesteområde gjerne sitter på en eller svært få personer, særlig gjelder dette tjenesteområder innenfor Arrangement/formidling. Det gjør at vi blir særlig sårbare på disse områdene ved potensielle fravær.

For å kunne utvide tjenestetilbudet og med det øke mangfoldet blant publikum, må vi utvikle nye prosjekter og konsepter som kan få ekstern støtte.

5 Konklusjon

Etter å ha tatt dypdykket i egen statistikk gjennom de 10- første årene her i Stormen bibliotek, ser vi at biblioteket her i Bodø er populært blant publikum. Vi konstaterer at utlån av bøker holder seg stabilt over år, og at utlån av bøker til barn er økende. Kvinner viser seg å låne mer enn menn, og da særlig skjønnlitterære utgivelser. Vi ser videre at satsingen på samisk litteratur betaler seg i høyere utlånstall og større bestand. Det samme har fokuset på skeiv litteratur medført.

Antall aktive lånere gikk ned under koronapandemien, men økte igjen i 2024. Den brukergruppen som har gått mest ned siden 2014, er ungdom mellom 14-18 år. Det er et funn vi må ta på alvor.

Selv om de totale besøkstallene fremdeles er lavere enn før koronapandemien, ser vi at vi har utarbeidet et spennende programtilbud gjennom samarbeid og konseptutvikling over tid. Dette betaler seg i økt besøk på arrangementer. At Bodø var kulturhovedstad i 2024, har hatt stor betydning for programinnholdet det siste året. 60% av arrangementene i perioden 2015-2024 er for barn/unge. Dette er i tråd med bibliotekets strategi.

Ressursmessig bruker vi mindre penger på innkjøp av bøker/medier enn tilsvarende bibliotek. Vi bruker mer på lønn og sosiale utgifter. Sistnevnte handler i stor grad om at Stormen bibliotek er aktive søkere på ekstern finansiering til prosjektstillinger. Vi blir likevel utfordret på en del områder som vi ønsker å ta tak i:

Disse områdene er:

1. Formidling til barn – sakprosa og flerspråklig

Vi konstaterer at formidling til barn og unge først og fremst dreier seg om formidling av skjønnlitteratur. Det er ønskelig å sette faglig formidling i fokus også til disse gruppene. Vi ønsker å etablere flerspråklige fortellerstunder i anledninger der dette er aktuelt.

2. Etablere samarbeid med aktører innen det flerkulturelle Bodø

Bodø2024 arbeidet systematisk med å etablere et nettverk for de frivillige flerkulturelle lag- og foreningene i Bodø. Vi ønsker å se på mulighetene dette nettverket kan gi for biblioteket og vår programutvikling, for å øke mangfoldet blant publikum på våre arrangementer for voksne.

3. Nå ut til beboere på institusjoner – formidling og arrangementer

Bibliotekloven sier at bibliotekets tilbud er for alle. De siste årene har vår virksomhet blitt mer og mer konsentrert om aktivitetene i egne lokaler. Tidligere hadde vi både Boken kommer-tjeneste og vi organiserte tilbudet Lesevenn. Vi bør utforske hvordan vi kan møte brukere ute på institusjonene. Vi ønsker i større grad å inkludere biblioteket i Bodø fengsel, særlig med tanke på litterære arrangementer.

4. Styrke bredden i ungdomsarbeidet – spill og kreative aktiviteter

Biblioteket er et viktig møtested for ungdom. Særlig etter at det har vært kuttet i flere av de andre kommunale tilbudene til ungdom i Bodø. Vi ønsker å styrke aktivitetene til Unge Stormen gjennom konseptutvikling og utvikling av lokalene i biblioteket.

5. Reetablere samarbeid mellom skolesektoren og biblioteket

Med regjeringens fokus på lesing, er det igjen aktualisert å se på samarbeidet biblioteket har med skolene i Bodø. En kartlegging av tilbudet i skolebibliotekene kan være aktuelt, med den hensikt å utarbeide en felles forståelse om hva samarbeidet med skolene skal gå ut på. Bodø kommune har så langt ikke utarbeidet en skolebibliotekplan.

Kilder

Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen (2021) Utviklingstrekk i bokmarkedet. Rapport utarbeidet av Emry Conculting AS ved Eirik Myhre <https://forleggerforeningen.no/wp-content/uploads/2022/01/20211220-Utviklingstrekk-i-bokmarkedet-1.pdf>

Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen (2022) Leserundersøkelsen. Rapport utarbeidet av Perceptor ved Leif Henrik Husom <https://forleggerforeningen.no/wp-content/uploads/2022/05/Leserundersokelsen-2022-gjennomfort-for-Bokhandlerforeningen-og-Forleggerforeningen-1.pdf>

Fialho, Olivia: What is literature for? The Role of Transformative Reading (2019) <https://www.duo.uio.no/handle/10852/76107>

Innlandet fylkesbibliotek (2023) Folkebibliotekloven – hva førte den til? Rapport utarbeidet av M. Græsby og Ø. Stabell

Lov om folkebibliotek (2013). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108/%C2%A711#%C2%A711>

Nasjonalbiblioteket (2024) Statistikk for folkebibliotekene 2023 <https://bibliotekutvikling.no/statistikk/forside/statistikk-for-folkebibliotek/>

Regjeringen (2024) Sammen om lesing: Leselyststrategien 2024-2023 <https://www.regjeringen.no/contentassets/9c687990504d44c8a6aaf363a2bed626/no/pdfs/sammen-om-lesing.pdf>

Statistisk sentralbyrå (2022) Kulturstatistikken 2021 <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/artikler/kulturstatistikk-2021>

Statistisk sentralbyrå (2024) Kommunefakta for Bodø kommune <https://www.ssb.no/kommunefakta/bodo>

Stormen bibliotek (2015-2024) Årlige statistikkrapporter til Nasjonalbiblioteket og bakgrunnsmateriale

Tromsø bibliotek og byarkiv <https://tromso.kommune.no/bibliotek>